

'60 seconden over mijn leerlingen'

Doel: bewustwording van het beeld dat je hebt van je leerlingen, hoe je tot dit beeld komt, hoe dit beeld je lesgeven beïnvloedt en welke (positieve en negatieve) gevolgen je lesgeven zou kunnen hebben voor verschillende leerlingen

Introductie

Uit verschillende onderzoeken blijkt dat hoe leraren denken over leerlingen van invloed is op hun handelen. Wat je weet van een leerling of het beeld dat je van een leerling hebt beïnvloedt de keuzes die je maakt in wat je een leerling laat doen of hoe je met een leerling omgaat. Leerlingen van wie leraren hoge verwachtingen hebben worden bijvoorbeeld anders behandeld dan leerlingen van wie leraren lage verwachtingen hebben. Zo worden leerlingen waar leraren hoge verwachtingen van hebben vaak meer uitgedaagd en krijgen ze meer positieve en inhoudelijke feedback dan leerlingen waarvan leraren lage verwachtingen hebben. Niet alleen hoge of lage verwachtingen t.a.v. de prestaties van leerlingen spelen een rol. Andere denkbeelden, bijvoorbeeld over waarom leerlingen op een bepaalde manier presteren of zich gedragen (attributies) of bijvoorbeeld interpretaties van leerling-kenmerken, bijvoorbeeld onzekerheid, kunnen van invloed zijn op hoe je lesgeeft aan leerlingen. Bijvoorbeeld welke vragen je stelt en welke feedback je geeft.

Vaak zijn zulke beelden van leerkrachten kloppend. Echter soms kunnen deze ook onjuist zijn. Leerlingen worden dan bijvoorbeeld over- of onderschat en er wordt niet passend afgestemd. Ongeacht of verwachtingen en denkbeelden kloppend zijn kan afstemming er ook toe leiden dat leerlingen minder kansen krijgen om zich zelf te ontwikkelen op specifieke terreinen. Het organiseren van afstemming vraagt dan ook om bewustwording op de afstemming en een eigen kritische evaluatie van die afstemming. Het is daarom zinvol om bewust te zijn;

- (1) van het beeld wat je hebt van je leerlingen,
- (2) hoe je tot dit beeld komt
- (3) hoe dit beeld je lesgeven beïnvloedt en
- (4) welke (positieve en negatieve) gevolgen je lesgeven zou kunnen hebben voor verschillende leerlingen. waarvan je een ander beeld hebt misschien ook anders lesgeeft en waarom je dat doet.

Deze activiteit probeert je te helpen om tot zo een bewustwording te komen.

Globale beschrijving:

Je krijgt in deze activiteit één minuut om per leerling te vertellen welk beeld je van hem/haar hebt/welke kennis je hebt. Je doet dit aan de hand van de foto's van je leerlingen en drie richtvragen:

1. Wat is je beeld van deze leerling?
2. Wat weet je over deze leerling?
3. Wat heeft deze leerling nodig om belangrijke lesdoelen te halen?

Let op! Je hoeft niet iedere vraag over iedere leerlingen te beantwoorden. Het gaat erom dat je, op een redelijk hoog tempo, je leerlingen kort beschrijft. Het idee is dat je op deze manier bij de kern blijft en dat de kans groot is dat de kennis die je benoemt van invloed is op je handelen als leraar. De vragen zijn een middel om je te helpen de leerling te beschrijven. Om je zoveel mogelijk te richten op de lespraktijk wordt in de derde vraag naar 'lesdoelen' gerefereerd. Echter, welke lesdoelen belangrijk zijn mag je zelf invullen, zulke doelen kunnen verschillen per leraar en wellicht ook tussen leerlingen. Deze kunnen leerstofgericht zijn of pedagogisch. Het gaat er vooral om dat jij, bij het zien van de leerling (de foto), snel je denkbeelden expliciteert.

Je doet deze opdracht met een collega zodat jullie elkaar kritisch kunnen bevragen op hoe denkbeelden tot stand komen én hoe jullie leerlingen benaderen.

Benodigdheden:

- Uitgeprinte (en losgeknipte) foto's van je leerlingen
- Uitgeprinte bijlage 1
- Timer
- Rustige locatie waar je ongestoord kunt praten over je leerlingen.

Duur:

De duur van deze activiteit is afhankelijk van het aantal leerlingen dat je bespreekt en van het aantal deelnemers aan het gesprek. Een grotere groep kan zich het beste opsplitsen in twee- of drietallen. De voorbereiding zal ongeveer 15 minuten duren. Het gesprek over de leerlingen kost maximaal 1 minuut per leerling. Het vergelijken en reflecteren op de uitkomsten zal ongeveer 45 minuten in beslag nemen.

Stap 1: voorbereiding

- Lees alle stappen door zodat je een beeld krijgt van de gehele activiteit.
- Print de foto van iedere leerling (eventueel met naam). Schud de foto's door elkaar zodat er een willekeurige volgorde ontstaat. Leg de stapel foto's met de gezichten naar beneden voor je neer.
- Print de richtvragen uit (bijlage 1).
- Zorg dat jullie in een rustige ruimte zijn waarin niemand jullie hoort. Zet de timer zodat hij telkens na een minuut afgaat.
- Beschrijf om de beurt een aantal leerlingen, bijvoorbeeld 10.

Stap 2: Uitvoering

Degene die luistert probeert zo goed mogelijk mee te schrijven met wat er gezegd wordt in bijlage 2. Het gaat dan vooral om steekwoorden. Bijvoorbeeld:

'Pieter, pieter is echt een hele slimme jongen. Hij werkt er heel hard voor ook, zeer gemotiveerd. Ja hij kan echt de uitdaging aan. Verder ken ik hem eigenlijk niet zo goed. Volgens mij heeft hij niet zoveel vriendjes, alleen Ruud.

Notitie: Slimme jongen, hard werkend, motivatie +, uitdaging, niet zo goed kennen, vriendjes?

Start

Draai de eerste foto om. Zeg de naam van de leerling en begin dan meteen met het schetsen van het beeld. Screen de richtvragen maar let op, de vragen zijn bedoeld als hulpmiddel om je beeld te schetsen. Je hoeft niet elke vraag apart voor iedere leerling te beantwoorden.

Wanneer je binnen de minuut klaar bent ga je door naar de volgende leerling. Ben je nog niet klaar als de timer gaat, maak dan je zin af en ga vervolgens door met de volgende leerling. Onze ervaring is dat de meeste leraren bij de meeste leerlingen geen volle minuut nodig hebben zonder in herhaling te vallen. Ga door totdat je alle leerlingen hebt gehad.

Luisteraar: Terwijl je collega praat, probeer jij zo goed mogelijk mee te schrijven. Noteer steekwoorden kort en krachtig, eventueel met gebruik van (+) en (-). Bijvoorbeeld 'inzicht +', 'samenwerken -', 'ADHD', 'goed plannen +'. Noteer de kenwoorden in bijlage 1.

Na het afgesproken aantal leerlingen wisselen jullie meteen van rol. Probeer geen pauze te laten vallen of gesprek te voeren over wat er tot nu toe gezegd is. Ga zo door tot iedereen zijn of haar leerlingen heeft besproken.

Stap 3: Analyse

Analyseprocedure

- Bekijk de opgeschreven kernwoorden. Over welke leerlingkenmerken wordt wat gezegd? Hieronder zie je een overzicht met voorbeelden van karakteristieken binnen de domeinen (cognitief, sociaal-emotioneel of achtergrond karakteristieken). Hoe wordt de leerling op deze karakteristiek geëvalueerd (negatief (-), neutraal (=), positief (+))?
- Zijn er leerlingen waarvan wordt benoemd dat de leerling eigenlijk niet zo goed gekend wordt? Of zijn er leerlingen met heel weinig kernwoorden?
- Bekijk de tabel eens verticaal – welke leerling karakteristieken of domeinen komen vooral terug in jullie beschrijvingen? Noteer opmerkingen en overdenkingen hierover.
- Gebruik deze analyse in het overdenken van de reflectievragen (stap 4)

Cognitieve leerlingkenmerken	Sociaal-emotionele leerlingkenmerken	Motivationale leerlingkenmerken	Achtergrond kenmerken
Cognitief vermogen	Pyschosociale ontwikkeling	Motivatie	Thuisituatie
Schoolprestaties	Emotionele ontwikkeling	Inzet	Culturele achtergrond
Kennis	Zelfbeeld	Interesse	Woonsituatie
Leerstijl	Persoonlijkheidskenmerken	Werkhouding	Ziekte
Zelfregulatie/metacognitie	Welbevinden	Gedrag in de klas	Eerder onderwijs
Leerproblemen	Sociale/emotionele gedragsproblemen		
Vakspecifieke bekwaamheid	Samenwerking		
Voorbeelden:	Voorbeelden:	Voorbeelden:	Voorbeelden:

'...is heel intelligent' 'leert vooral door te luisteren' 'is dyslectisch' 'hij scoort niet zo goed'	'heeft helemaal geen sociaal contact met de andere' 'heeft veel bevestiging nodig' 'zit helemaal niet lekker in z'n vel' 'heeft volgens mij ADD' 'kan goed met andere samenwerken'	'doet gewoon niets' 'vind technische dingen interessant' 'hij werkt er echt heel hard voor' 'kan zo ontzettend zeuren' 'een druk baasje'	'z'n ouders zitten er strak op, overheoren hem goed' 'is eerder veel ziek geweest' 'gescheiden ouders' 'thuis situatie is niet zo goed' 'spreekt thuis een andere taal'
---	--	--	---

Stap 4: Reflectie

Hieronder zie je een aantal reflectievragen. Het doel van deze vragen is om je verder te laten nadenken over het beeld wat je hebt, waar dit beeld vandaan komt en welke gevolgen het heeft voor je handelen.

Persoonlijke reflectievragen

- Hoe breed (meerdere domeinen) of smal (één domein) is je beeld van de leerlingen?
- Welke leerlingen zijn met name in positieve termen besproken? Welke leerling(en) vooral negatief? Hoe verschilt de manier waarop je deze leerlingen benadert en lesgeeft?
- Van welke leerlingen heb je bemerkt dat je beeld niet volledig is? Wat zou je nog over deze leerlingen willen weten?
- Probeer van een aantal leerlingen eens concreet te maken op basis van welke informatie (gesprekken, observaties, interactie, prestaties) je tot je beeld bent gekomen?
- Indien jullie dezelfde leerlingen beschreven hebben: maak eens een vergelijk per leerling. Waar is er sprake van een eenzelfde kennis? Waar vullen jullie elkaar aan? Bij welke leerling is er sprake van een conflicterend beeld?

Stap 5: Afronding met intenties

Probeer op basis van de reflecties uit stap 4 een aantal intenties te formuleren, om beelden te checken, leerlingen beter te leren kennen, je bewuster te worden van je gedrag of wellicht ander gedrag te laten zien. Bespreek jullie intenties met elkaar en spreek af wanneer jullie elkaar hierop een terugkoppeling geven.

Is het doel bereikt? Heeft deze activiteit geleid tot bewustwording van het beeld dat je hebt van je leerlingen, hoe je tot dit beeld komt, hoe dit beeld je lesgeven beïnvloedt en welke (positieve en negatieve) gevolgen je lesgeven zou kunnen hebben voor verschillende leerlingen?

Bijlage 1: 60 seconden over. Richtvragen:

Wat is je beeld van deze leerling?

Wat weet je over deze leerling?

Wat heeft deze leerling nodig om belangrijke lesdoelen te halen?

Bijlage 2 – 60 seconden over mijn leerlingen. Analyseformulier.

#	Leerling	Beschrijving in kernwoorden	Analyse
1			
2			
3			
4			
5			
6			
7			
8			
9			
10			
11			
12			
13			
14			
15			
16			
17			
18			
19			
20			
21			
22			
23			
24			
25			
26			
27			
28			